

ดอกเบี้ยกับข้อปัญหา Interest and its Problems

รองศาสตราจารย์เดชา ศิริเจริญ*
Assoc. Prof. Decha Sirichoren

บทคัดย่อ

การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้นเป็นความผิดต่อกฎหมายในหลายกรณี ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 สู้แล้วแต่ว่าเป็นกรณีต้องด้วยบทกฎหมายใด ซึ่งโดยบทบัญญัติของกฎหมายจะกำหนดให้ดอกเบี้ยซึ่งเรียกเกินร้อยละสิบห้าต้องลดลงมาเหลือเพียงร้อยละสิบห้าตามกฎหมายเท่านั้น ดอกเบี้ยส่วนที่เกินมาย่อมตกเป็นโมฆะ เป็นผลให้คู่สัญญาชอบแต่จะบังคับดอกเบี้ยส่วนที่ไม่เกินร้อยละสิบห้า จนกระทั่งมีคำพิพากษาฎีกาวางหลักให้ดอกเบี้ยทั้งหมดทั้งส่วนที่เกินและไม่เกินร้อยละสิบห้าตกเป็นโมฆะไปทั้งหมด จึงทำให้บทบัญญัติที่ลดดอกเบี้ยส่วนที่เกินร้อยละสิบห้าลงมาไม่มีผลบังคับใช้ได้อีกต่อไป อีกทั้งโทษตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานี้ยังเป็นโทษที่เบา และครอบคลุมไปไม่ถึงสัญญาประเภทอื่น จึงสมควรได้รับการแก้ไข

คำหลัก : การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ดอกเบี้ยเป็นโมฆะ

ABSTRACT

Overcharging of interest is an infringement of several laws; viz. Section 654 of the Civil and Commercial Code, the Interest on Loan of Financial Institutions Act B.E. 2523 (1980), the Pawnshop Act B.E. 2505 (1962) and the Prohibition of Excessive Interest Rate Act B.E.2475 (1932). The law specifies that the charging of interest in excess of 15% per annum is prohibited. The excessive amount charged is void, but the interest amount

---

*รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

not exceeding 15% per annum is enforceable. But with the ruling of the Supreme Court that in the case of charging interest in excess of the rate prescribed by law, not only the amount charged at the excessive rate is void, but the entire interest amount is void, the provision of law saying: “when a higher rate of interest is fixed by the contract, it shall be reduced to 15% per year” becomes futile and unenforceable. Moreover, the punishment prescribed in the Prohibition of Excessive Interest Rate Act is too lenient and does not cover other contracts. Thus, it is appropriate to amend the law.

Keywords: Excessive interest rate, Overcharged interest.

บทนำ

กฎหมายที่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ได้แก่ กฎหมายต่อไปนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654

มาตรา 654 นี้บัญญัติไว้ในบรรพ 3 ลักษณะ 9 หมวด 2 เรื่องยืมใช้สิ่งเปลี่ยนแปลง ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 ซึ่งมีใจความว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี”

พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523

ความในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจกำหนดอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้

ความในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้ความหมายของ “สถาบันการเงิน” ไว้ว่าให้หมายถึง

- (1) ธนาคารแห่งประเทศไทย
- (2) ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์
- (3) บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- (4) สถาบันการเงินอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา